

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

SZERKESZTŐSÉGI IRODA:
Rózsater, Kardos-ház, 16. sz. alatt.
Ide intézendő a lap szellemi részét illető minden közlemény. Kéziratok s levelek vissza nem adandók. Bérmentetlen levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Helyben házhöz hordva vagy vidékre postán küldve:
Egész évre 10 frt. — Félévre 5 frt. — Negyedévre 2 frt 50 kr. — Egy hóra 1 frt.
HIRDETÉSI DÍJ:
Orbánasok postáért egyszeri beutazásért 5 kr. — Helyi hirdetésért külön 30 kr. — Nyitási 4 hasábas postáért 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:
Kutasi Imre könyvnyomdája. Főpiacz, Sz. Nagy Károly-ház.
Ide küldendő a lap anyagi részét illető minden közlemény egyúttal az előfizetési pénzek, a kiadás körüli panaszok és ahirdetmények.

Az a program!

III.

(T.) Akkor úgy volt, ma így van! Akkor Kossuth Lajos hallatá meny-dörgésszerű szövegét s a hazánk fölött elterülő boru fátyolát ágyutizek villámai hasogatták végig; s csaták fegyverei csillogtak hegyeink ormán, csatamének tiporták völgyeink virányát, mert pénzt és életet, vért és vagyont egyformán követelt akkor gyermekeitől a megmentendő hazá; — míg ma? Tiszta Kálmán, nem a harcok rivalgó zajában, lázas kíváncsiságtól s övéért remegő közönség előtt, de a béke csöndjében, még a pirkadó hajnal leple alatt jelent meg, hogy egy haladásnak indult ország a lakosságának zavartalan álma után, — majd ha felkölti őket a termelő nap: az ország teendőiről, szorgalmunk eredményéről, áldozataink sikeréről s békés hazában a jövő reményeiről beszéljen.

Akkor Kossuth beszélt, a riadalmak angyalának nevében, ma Tiszta szót a béke nemtörvényes tolmácsaként s ha Debreczen városába égő vérfoltként pirosult akkor hazánk egén, mely kétségbeesett erőfeszítésre dobant a férfi szívet, — ma? — lemosolyog a munkában serénykedő városra, hogy a csüggedőket békés hazája egyik legnagyobb fiának ajkával biztassa s a kétségnek fel-fel koválygó ködét szinte lelkének becsületes nyilatkozatával eloszlassa.

És az ellenzéki újságíró urak mind-ezekért olyan nagyon dühösek! Egyik azért dühös, mert Tiszta Debreczenből beszélhet az országhoz, hol ő, t. i. a szélbál akarta magát örökösön megfészkélni a másik pedig azért dühös, mert a beszédben Fiume nem úgy hozatik föl, mint a melyet Magyarország hoz kell csatolni, mi a kormány és horvátok közt a habarék javára, talán szakadásra adhatott volna okot, — hanem úgy, mint bevégzett tényről, mert Fiume már is hozzánk tartozik, még csak a végleges intézkedések szükségessége.

Ez igen nagyon nem tetszik az

egyestilhetném pártiaknak s megtámadják a kormányelnököt, a miért hogy a dolgot nem Mária Terézia előtt kezd; hanem azt hiszem, annál inkább tesszik a nemzetnek, mely most már egész biztonsággal tartja Fiumét a magáénak, mely kincset az ellenzék szerint, eltekintve a Mária Terézia alatt hozott bekelezési törvényről, — rossz vér csinalásra való kilátásból, még előbb el kellett volna a horvátoktól disputálni.

Fiume kérdésén kívül nagyobb szabású ügyeket említett még meg a kormányelnök: mint a főrendiház reformálását, közigazgatás rendezését stb., hanem ez persze mind semmi az ellenzék előtt, mert az még több tenni való is tud, mint a mennyit a kormányelnök megemlített. Szerencsére Tiszta nem felelte el a megjegyzést: hogy ő csak oly ígéretet tesz, melyet teljesíteni képes, bízván a nem teljesíthető ígéretek tevése az ellenzékre. Neki mindenestre tekintetbe kell vennie, hogy mennyit bírhat meg az ország anyagi ereje s mennyit nem.

Mit azonban az ellenzéki sajtónak Hekuba! Egyik-másik lap, a bölcsesség köve feltalálásának örömeivel riad föl s áll elő több olyan tenni való megemlítésével, melyet Tiszta nem vett föl debreczeni programjába s mint ki rettentően hiszi, hogy most fejére talált a szegnek, alig pihegve, roppantul neki indított energiával számolja elő: hogy még ezt is tenni kellene, ezt is, meg ezt is. — Hát ezeket hova felelte Tiszta a Kálmán. Büszke pedig az ellenzéki sajtó rettentően, hogy mennyi reformot olvasott most ő a Tiszta Kálmán fejére, mire ő maga, már t. i. Tiszta, nem is gondolt.

Hanem hát erre a miniszterelnök, az ő páratlan higgadságával csak mosolyog: — Hiszen eszme, eszme! Tenni való és tenni való! Tudnék én annál többet is; néztek meg irásztalom fiókját, van ott terv elég, tudnék én tíz annyi reformot, mint a hányat említettem, amde míg ti mind felemlítitek a mit tudtok, én csak azt említem fel, melyet léteíteni lehet. — Mert hát a pénzre gondoltok-e? Gondoltok-e arra, hogy meg kellene háromszorozni az

adót, hogy azt, a mit itt emlegettek, keresztül lehessen vinni hamarosan? Az tehát a mit én teszek, az megegyezik az én ígérettel, az én programommal, ti mégis azt mondjátok, hogy „hazudom”. A mi igen furcsa kifejezés azoktól: kik ama számtalan reform kivételét a dőles zállítás mellett igérik...

Efélé szemrehányásokkal, helytelenítésekkel és durvaságokkal akarná tehát értékét venni az ellenzéki sajtó a Tiszta debreczeni beszédének, amde ha a gyermekes erőlködés mélyére tekintünk, nem látunk benne mást, — csak abszurdumot. Debreczen városának választó polgárai azonban sokkal inkább jelét adták értelmi fölényüknek és józan felfogásuknak, mintsem hogy az ily ellenzéki kinlódások által továbbra is félre hagyják magukat vezetettini.

A Göcöl Lendli ügyhöz. A „Wiener Zeitung” a következő hivatalos nyilatkozatot közli: „Fel vagyunk hatalmazva azon kötelező kijelentésre, hogy legutóbb a Wehrzeitungban megjelent fejtegetések s következtetések a Lendli-Göcöl ügyben a lap saját kezességéből származtak, s hogy a hadügyi vezénylet, nevezetesen a „birodalmi hadügyminiszterium” a Wehrzeitungra semmi befolyást nem gyakorol s egyáltalában azzal semmi összeköttetésben nincs.

Minisztertanács és az öt forintos új bankjegyek. Tegnapelőtt délután br. Haymerle külügyminiszter elnöklété alatt folytatották a közös miniszteri értekezlet tanácskozásai, melyben a közös miniszterek, a mindkét részen levő miniszterelnökök és pénzügyminiszterek valamint több szakelőadó vettek részt. A tanácskozások tárgyai kizárólagosan a delegációk elé terjesztendő javaslatok képezik. — Azon kérdés, hogy az új öt forintos államjegyek mily szöveggel nyomattassanak, szóba sem került, mivel ez az ügy már véglegesen el van intézve oly módon, hogy a legközelebb forgalomba bocsátandó bankjegyek epúgy mint a bankjegyek csak magyar és német nyelvű feliratokkal fognak bírn. A miniszteri tanácskozások holnap folytatottak, — s esetleg holnap ő felsége elnöklété alatt közös miniszteri konferencia is tartatik.

Gróf Szapáry Gyula pénzügyminiszter, bár még mindig szenved lábajaja miatt, már elhagyta szobáját s megjelent a pénzügyminiszteriumban.

Egy allepán ki fegyelmi vizsgálatot kér önmaga ellen. Rác Athánáz temesmegyei alispán, ki az utóbbi időben igen sok megármadtatásnak volt kitéve úgy a hírlapok, mint egyes megyebizottsági tagok részéről — az „O. É.” szerint — fegyelmi vizsgálatot kért önmaga ellen, melyhez Temesmegyének a legutóbbi zajos közgyűlésén őt megintertpellált Deschán Achill arvaszéki elnök is meg fog idéztetni.

Egy kérdés, melyre szives felvilágosítást kérünk.

A „Debreczen” azt írja, hogy Tiszta Kálmán rágalmozta a függetlenségi pártot, midőn beszédében azt állította, hogy a függetlenségi párt a létező viszonyokat a létező szerződésekké ellenére egyoldalúan akarja megváltoztatni.

Mint hogy mi és velünk együtt jóformán az egész ország ebben a „Debreczen” kollégánk szerint balhíttben vagyunk, nagyon leköteleznie bennünket t. lapársunk, ha sziveskednék felvilágosítani: mikép méltóztatik gondolni azt, hogy a kecske is jóllakják, meg a káposzta is megmaradjon, vagyis hogyan lehet azt a függetlenségi programot végre hajtani úgy, hogy a mellett érvényben maradjanak az Ausztriával kötött szerződések is a szerződési idők leteltéig?

E szerint tehát a közös vámterületet, a közös osztrák-magyar bankot fenntartatani méltóztatnak egész 1880-ig, azon esetben is, ha önk többségre jutnának, szintén így a közös hadseregbe vonatkozó intézkedések is és minthogy önk ily nagy tisztelői lettek a szerződéseknek egyszerre, hát természetesen fenntartanak az egész közös hadsereget, a közös diplomatiát, a közös miniszteriummal és delegációkkal egyetemben mindaddig, míg a tulsó oldalról is hozzá nem járulnak a létező szerződések megváltoztatásához.

Öszintén szerencsét kívánunk a programnak ehhez a magyarázatához; de mit mondanak ehhez az elvtársak, a kiknek még két héttel ezelőtt azt tetszett magyarázni, hogy a függetlenségi párti képviselőknek nem szabad belépni a delegációba s nem szabad résztvenni semmiféle közös ügyben? Vagy csak addig nem szabad, míg kormányra nem jut-

son segédkezett, hogy arról az erényes gályáról mielőbb szabadulhassak és nem lesz námmal hátszab Csucurond a világon.

III.

— Van egy eszmém, szóljt Jaques némi gondolkodás után, mely a nélkül, hogy az ön becsületét veszélyeztetné, talán önajtatásához képest odané meg a krdést. Nem szerzhetné e meg maga magának azt, a mit biaba vált nejtől?

— Hogy magam rakjam fel magamnak a szarvakat? Ahoz semmi kedvem sincs!

— Ön nem ért engem. Miért nem igyekszik önmaga szeretetreméltó lenni?

— Hogyan?

— Utánozza azokat az embereket, kik a szeretetreméltóság hírében állanak; hizelegien a butaságnak, étesse és itassa az élődiéket, legyezesse a nagyravagyók törekvéseit és a mások gyöngéit, vágjon barátságos arcot azokkal szemben, kik önt bántják, nevesen oly dolgoknak, melyek önt untatják, hazudják olyanokat amikre talán életében sem gondolt és a mik mégis a civilizált ember kézikönyvét alkotják.

— És aztán?

— Nem hivatkozom példákra. Tekintsen csak körül. Fogadni mernék reá, hogy néhány hónapi gyakorlat után rendkívül kedves ember hírében fog ön állni s hogy szalonja gyűlhelye lesz önének, amit megszoktunk „társaságok” nevezni.

— Milyen kilátást nyit ön nekem, Moulinot ur! — hozzá fogok a munkához. Önök kerdek: ön híres jogtudós, kitűnő szónok, lelkiismeretes ügyvéd, a legnagyobb erények mintaképe...

— Ön tulos, kedves Csucurond ur.

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája.

Házassági filozofia.

(Franciaából.)

I.

— E szerint, uram, a francia törvény nem nyújt semmiféle módot olyan házasság felbontására, mely nem felel meg ama föltételeknek, melyek szemem előtt lebegtek, midőn azt megkötöttem?

— Nem, uram, ha semmiféle vádat nem emelhet neje ellen. De lássuk csak: Soha sem ütötte ön arcuz Cucurond asszonyság?

— Szegény! hiszen ő a megtestesült szelidség?

— A társaságokban, hova együtt mentek, soha sem fogta reá Cucurond asszonyság, hogy ön az a híres Iud, vagy a nem kevésbé híres Walder?

— Szent isten! ő olyan hallgatag, mint a halastó.

— Nem szokta-e Cucurond asszonyság magát rendszerint lenni?

— A világról sem! ő olyan józan mint egy dromedár-csorda!

— Végre uram, az utolsó kérdés, mely kényesebb a többinél: Soha sem csalta meg önt Cucurond asszonyság?

— Soha uram, soha. És mivel már e pontnál vagyunk, megvallom önnek egészen, hogy épen ez az egyedüli ok, a miért reá neheztelek.

— Ne mondja.
— Én azon reményben nősültem meg, hogy azzá leszek... a mivé nem lettem.

— Akkor tehát uram, vessünk véget beszélgetésünknek és sziveskedjék kalapját venni. Irodám ilyenmő üzletekkel nem foglalkozik.

— Ön nagyon csalódik uram. Egyetlen szavammal megczáfolhatom sértő gyanuját; kétszáz ezer livre évi jövedelem van és ebből alig bírok ötvenezeret elköteni!

— Akkor uram, nem értem.

— Megmagyarázom tehát helyzetemet.

— Ezzel nagy sziveséget tesz nekem, mert ez az első eset, amióta ügyvédekem, hogy egy férj panaszt emel náiam nejeének hátsége miatt.

Ezzel Jaques barátunk keresztbe tett lábaira hozta pompás házi köntösének virágos szárnyait, mint a ki nagy dolgok megmagyarázására készül, mialatt Cucurond régi ezüst burnótszelenczének fenekén keresett méltó bevezetést a nagy előadásához, mely most következik.

II.

— Ön kétségkívül észrevette már. Moulinot ur, hogy én a legkiallhatatlanabb emberek egyike vagyok, akiket csak képzelhet.

— Ugyan kérem...

— Ne hizelegjen, eszedem; azt kellett volna mondanom: a legkiallhatatlanabb, mert ismerem magamat és nem ringatom magamat csalódásokban, személyemet illetőleg. Az iskola tett ilyenmő. A nélkül, hogy rosszabb lettem volna, mint a többi, társaim kerültek. Még azal sem tisztelték meg, hogy bosszantottak volna. Ez fájjt. Így nőttem fel, elhagyatva, szomoruan ama zajos, vidám körben, melyben oly könnyen fűződnek az első barátság kötelékei.

Visszatartó megjelenésem kihatott az életre is, melybe alig hogy beléptem a baccalaureatus kapuján át, társaim ellenszenvé megfosz-

tott ama testvéries pájtasság örömeitől, mely husz éves korunkban dából és vidám nevetésből tűz koszorút. És ez így ment tovább férfikoromban is, elhagyatottságom napról-napra tejesebb és keserűbbé vált. Ekkor elhatároztam, hogy megmőssük.

— Hogy legalább oly lény legyen oldala mellett, kinek kötelessége önt szeretni.

— Nem, ügyvéd ur, vágyam nem terjedt annyira. Oly nőt akartam, kinek kaczersága kellemes embereket csaljon körömbé, ki társaságot gyűjtson közénk oly emberekből, kik szeretnek nevetni; oly nőt, kinek bájai elviselhetővé tegyék embertársaimra nézve utálatos természetemet. Ezt az eszményt nőt véltem feltalálni Cucurondéban, mindazzal, a mire egy nőnek szüksége van, hogy tessék.

— Nos tehát?

— Nos tehát! Ördögös erénye csakhamar kétségbe ejtette udvarlót. Nyolcz napi udvarlás után, látván, hogy a vár bevehetetlen, felhagyott és ostrommal és sorsomra bízta imádatod és hű nöm mellett. Lehet-e ily kétségbeesítő helyzetben mást tenni, mint beleugrani...

— A tengerbe? De ön erre nem gondolt ugy-e bár?

— Nem, uram. Dicsérték előttem önnek ügyességét ilyenmő ügyekben és azért eljöttem, hogy tanácsot kérjek öntől. És ön nem tudná nekem bármily csekély tanácsot adni arra nézve, hogyan szabadulhatnék kellemetlen helyzetemből? Ön láthatja, hogy a házasság reám nézve a körülmények hatalma és nöm kétségbeesítő bölcsessége folytán tökéletesen haszontalanná vált. Sőt az csak akadályt képez reám, vén kiceapongóra nézve, a ki szeretek a magam kedve szerint mulatni. Nyujt-

01.10
00.20
96.90
02.
02.40
99.10
91.75
91.50
108.25
92.50
95.50
102.25
180.—
41.50
17.50
41.—
5.57
9.37
9.37
57.60
57.60
97.—
46.60
46.45
46.45
118.—
mató Gas
Debrecz
6
KKÖNY
TES.
tétetik,
tartozó
éresí,
hasznony
hasznony
áridóul a
pjanak de
tek ki,
feltétele
semizere
egtekinthe
a feltéte
szel ellát
szel ellát
st senkitő
város tan
ott üléseb
ler Lajos
jegyző.

